

Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլի 2013 թ. Կոռուպցիայի ընկալման համաթիվը

Հաճախակի տրվող հարցեր

Ի՞նչ է իրենից ներկայացնում Կոռուպցիայի ընկալման համաթիվը:

Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլի (ԹԻ) Կոռուպցիայի ընկալման համաթիվը (ԿԸՀ) գնահատում և դասակարգում է պետությունները/տարածքները^a ելնելով այն բանից, թե երկրի հանրային ոլորտը (պետական և համայնքային մարմիններ) որքանով է ընկալվում որպես կոռումպացված: Այն բաղադրյալ համաթիվ է, որը ստացվում է իրենց բնագավառներում ճանաչում ունեցող մի շարք կազմակերպությունների կողմից անցկացված հարցումների և գնահատումների՝ կոռուպցիային առնչվող տվյալների համադրությամբ: ԿԸՀ-ն կոռուպցիայի վերաբերյալ աշխարհում ամենից լայնորեն գործածվող ցուցանիշն է:

Ինչո՞ւ է ԿԸՀ-ն հիմնվում միայն ընկալման վրա:

Կոռուպցիան ընդհանրապես իր մեջ ներառում է անօրինական գործունեության տեսակներ, որոնք միտումնավոր թաքցվում են և բացահայտվում են միայն սկանդալների, հետաքննությունների կամ քրեական հետապնդումների միջոցով: Հետևաբար, չկա որևէ հուսալի միջոց՝ փաստական նյութի հիման վրա գնահատելու տարբեր պետություններում կամ տարածքներում առկա կոռուպցիայի բացարձակ մակարդակը: Այդ մակարդակը հաշվարկելու հնարավոր փորձերը, ինչպիսիք են, օրինակ, տարբեր միջոցներով վեր հանված կաշառակերության դեպքերի, կոռուպցիայի հետ ուղղակիորեն կապված՝ հարուցված քրեական գործերի կամ էլ դատական գործերի քանակների համեմատության միջոցով ստացված թվերը չեն կարող հանդիսանալ կոռուպցիայի մակարդակի միանշանակ ցուցանիշներ: Դրանք միայն արտացոլում են տվյալ պետության դատախազության, դատական մարմինների եւ/կամ զանգվածային լրատվամիջոցների կողմից կոռուպցիոն հանցագործությունների հետաքննման և վեր հանման արդյունավետությունը: Պետությունների համեմատելի տվյալների հավաքագրման վստահելի մեթոդ է հանդիսանում այն անձանց ընկալումների գրանցումը, որոնք ունակ են փորձագիտական գնահատական տալու տվյալ պետության հանրային ոլորտի կոռումպացվածության վերաբերյալ:

Ո՞ր պետությունները/տարածքներն են ընդգրկված 2013 թ. Կոռուպցիայի ընկալման համաթվի (ԿԸՀ)

դասակարգման աղյուսակում և ինչո՞ւ:

Որպեսզի պետությունը/տարածքը ընդգրկվի դասակարգման աղյուսակում, այն պետք է ներառված լինի ԿԸՀ տվյալների առնվազն երեք աղբյուրներում: Հետևաբար, համաթվի աղյուսակում տվյալ պետության ներառված չլինելը նշանակում է ոչ թե այն, որ այդ պետությունում առկա չէ կոռուպցիա, այլ միայն այն, որ նրա վերաբերյալ առկա չէ կոռուպցիայի վերաբերյալ բավարար տեղեկատվություն: Այս տարի ԿԸՀ դասակարգման աղյուսակում ներառված են 177 երկրներ և տարածքներ (2012 թ. դրանք 176-ն էին): 2013 թ.-ին ավելացել է նորանկախ Հարավային Սուդանը:

Որո՞նք են ԿԸՀ հաշվարկման համար անհրաժեշտ տվյալների աղբյուրները:

2013 թ. ԿԸՀ-ն հիմնված է կառավարման և բիզնես մթնոլորտի վերլուծության հարցերում մասնագիտացած անկախ կազմակերպությունների տվյալների աղբյուրների վրա: 2013 թ. ԿԸՀ-ի համար օգտագործված տեղեկատվության աղբյուրներն այն տվյալներն են, որոնք հավաքվել են անցած 24 ամիսների ընթացքում: ԿԸՀ-ն ներառում է միայն այն աղբյուրները, որոնք դասակարգում են պետությունների/տարածքների խմբերը, և որոնք չափում են հանրային ոլորտում կոռուպցիայի ընկալումը: Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլը մանրամասն դիտարկել է յուրաքանչյուր տվյալի աղբյուրի մեթոդաբանությունը՝ ապահովելու օգտագործված աղբյուրների համապատասխանությունը Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլի կողմից պահանջվող որակի չափանիշներին:

Ինչո՞ւմն է ԿԸՀ դասակարգման մեջ պետության/տարածքի զբաղեցրած տեղի և նրա ԿԸՀ արժեքի միջև տարբերությունը:

Պետության/տարածքի ԿԸՀ արժեքը ցույց է տալիս պետության հանրային ոլորտում կոռուպցիայի ընկալված մակարդակը 0-ից 100 սանդղակով, որտեղ 0-ն նշանակում է, որ պետությունն ընկալվում է որպես բացարձակապես կոռումպացված, իսկ 100-ը նշանակում է, որ պետությունն ընկալվում է որպես բացարձակապես մաքուր: Պետության զբաղեցրած տեղը ԿԸՀ դասակարգման աղյուսակում^a ցույց է տալիս նրա դիրքը դասակարգման մեջ ներառված այլ պետությունների նկատմամբ: Պետության զբաղեցրած տեղը ԿԸՀ դասակարգման աղյուսակում կարող է պարզապես փոփոխվել՝ պայմանավորված այդ աղյուսակում ներառված պետությունների քանակի փոփոխմամբ:

ԿԸՀ ամենացածր արժեք ունեցող պետությունը/տարածքը հանդիսանո՞ւմ է արդյոք աշխարհի ամենակոռումպացված պետությունը:

Ոչ: ԿԸՀ-ն հանրային հատվածի կոռուպցիայի՝ վարչական և քաղաքական կոռուպցիայի ընկալման ցուցանիշ է: Այն չի հանդիսանում մի ողջ պետության կամ հասարակության կոռումպացվածության և այդ պետության արտաքին քաղաքականության կամ գործունեության կամ

մասնավոր հատվածի գործունեության վերաբերյալ դատավճիռ: ԿԸՀ դասակարգման ստորին հորիզոնականներում գտնվող պետությունների քաղաքացիները հաճախ նույնքան մտահոգ են և նույնքան քննդատական կոռուպցիայի նկատմամբ, ինչ վերին հորիզոնականներում գտնվող պետությունների/տարածքների հասարակությունները:

ԿԸՀ ամենացածր արժեք ունեցող պետությունը/տարածքը այն պետությունը/տարածքն է, որում հանրային ոլորտում կոռուպցիայի մակարդակն ընկալվում է ամենաբարձրը ԿԸՀ աղյուսակում ընդգրկված պետությունների/տարածքների մեջ: ԿԸՀ-ն ոչ մի տեղեկություն չի տալիս այն պետությունների/տարածքների վերաբերյալ, որոնք ընդգրկված չեն այդ համաթվի աղյուսակում:

Կարելի՞ է, արդյոք, տվյալ երկրի 2013 թ. ԿԸՀ արժեքը համեմատել նրա անցյալ տարվա արժեքի հետ:

Այո: 2012 թ. ԿԸՀ հաշվարկելու մեթոդաբանության վերանայման հետևանքով փոխվեց նաև ԿԸՀ արժեքների սանդղակը, և այն այժմ 0-ից 100 է: Կիրառելով այս նոր սանդղակը՝ հնարավոր է դառնում համեմատել ԿԸՀ տվյալ տարվա արժեքները նրա նախորդ և հաջորդ տարիների արժեքների հետ: Սակայն, քանի որ ԿԸՀ հաշվարկման մեթոդաբանությունը փոխվեց անցյալ տարի, ԿԸՀ մինչև 2012 թ. արժեքները չի կարելի համեմատել հաջորդ տարիների արժեքների հետ:

Ո՞ր երկրների ԿԸՀ արժեքներն են այս տարի աճել կամ նվազել:

Այս տարի նախորդ տարվա համեմատ ԿԸՀ արժեքների առավել զգալի աճ են արձանագրել Մյանման, Բրունեյը, Լատար, Մենեգալը, Նեպալը, Էստոնիան, Հունաստանը, Լեսոտոն և Լատվիան: ԿԸՀ արժեքների առավել մեծ նահանջ արձանագրել են Սիրիան, Գամբիան, Գվինեա-Բիսաուն, Լիբիան, Մալին, Իսպանիան, Էրիթրեան, Մավրիկիին, Յեմենը, Ավստրալիան, Իսլանդիան, Սլովենիան, Գվատեմալան, Մադագասկարը և Կոնգոյի Հանրապետությունը:

ԿԸՀ-ն արտացոլո՞ւմ է, արդյոք, տվյալ երկրում տիրող կոռուպցիայի ամբողջական պատկերը:

Ոչ: ԿԸՀ-ն սահմանափակված է որոշակի շրջանակով՝ կոռուպցիան ներկայացնելով հանրային հատվածում գործարարների և երկրի փորձագետների տեսանկյունից: Այս մոտեցումը լրացնելու և կոռուպցիայի տարբեր ասպեկտներ ներկայացնելու համար Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլի Քարտուղարությունը և աշխարհի ավելի քան 90 երկրներում գտնվող նրա ազգային ներկայացուցչությունների ցանցը իրականացնում են կոռուպցիայի վերաբերյալ որակական և քանակական հետազոտություններ և ուսումնասիրություններ, որոնք տալիս են կոռուպցիայի չափի, տարածվածության և դինամիկայի համապարփակ պատկեր ողջ աշխարհում:

Բացի Կոռուպցիայի ընկալման համաթվից՝ ԹԻ-ի համաշխարհային հետազոտության փաթեթը ներառում է նաև.

*** Կոռուպցիայի համաշխարհային բարոմետր (ԿՀԲ)**

Կոռուպցիայի համաշխարհային բարոմետրը աշխարհի ավելի քան 100 պետությունների ավելի քան 100,000 տնային տնտեսությունների ներկայացուցչական հարցման միջոցով չափում է մարդկանց՝ կոռուպցիայի ընկալումն ու փորձը: Կոռուպցիայի համաշխարհային բարոմետրի վերաբերյալ վերջին (2010/2011) տվյալները կարելի գտնել <http://gcb.transparency.org/gcb201011/> հասցեում:

*** Կաշառք վճարողների համաթիվ (ԿՎՀ)**

Կաշառք վճարողների համաթիվը չափում է կոռուպցիայի առաջարկը միջազգային բիզնես գործարքներում: Այն առաջատար արտահանող պետությունների դասակարգումն է՝ հիմնված իրենց ընկերությունների կողմից արտասահմանում պաշտոնյաներին կաշառելու երեւոյթի ընկալման հավանականության վրա: Այն հիմնված է գործարար ոլորտի պաշտոնյաների հարցման վրա, և նրա ուշադրության կենտրոնում է արտասահմանյան ընկերությունների գործունեությունը այդ պաշտոնյաների պետություններում: Կաշառք վերցնողների համաթիվի վերաբերյալ վերջին տվյալները կարելի գտնել <http://bpi.transparency.org/bpi2011/> հասցեում:

*** Կոռուպցիայի համաշխարհային զեկույց (ԿՀԶ)**

Կոռուպցիայի համաշխարհային զեկույցը թեմատիկ զեկույց է, որն ուսումնասիրում է կոռուպցիան առանձին ոլորտում կամ հատվածում: Այն հիմնված է փորձագիտական ուսումնասիրությունների և վերլուծությունների, ինչպես նաև առանձին դեպքերի ուսումնասիրությունների վրա: Կոռուպցիայի համաշխարհային վերջին զեկույցը կարելի է գտնել <http://www.transparency.org/research/gcr> հասցեում:

*** Օրինավորության ազգային համակարգի (ՕԱՀ) գնահատում**

Օրինավորության ազգային համակարգի (ՕԱՀ) գնահատումը տվյալ պետության վերաբերյալ կատարվող ուսումնասիրությունների շարք է, որը տալիս է այդ պետության արդյունավետ կառավարում և օրինականությունն ապահովող առանցքային հաստատությունների (ի թիվս այլ այլ հաստատությունների՝ նաև օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանություններ և հակակոռուպցիոն մարմիններ) ուժեղ և թույլ կողմերը: Զեկույցների ողջ ցանկին ծանոթանալու և Օրինավորության ազգային համակարգի մոդելի մասին ավելի շատ տեղեկատվության համար տե՛ս <http://www.transparency.org/whatwedo/nis> հղումը:

***Թափանցիկությունը կորպորատիվ զեկույցներում (TRAC)**

Սույն ուսումնասիրությունը վերլուծում է, թե աշխարհի ամենամեծ ընկերությունները որքանով են թափանցիկ զեկույցում իրենց կողմից հակակոռուպցիոն միջոցառումների իրականացման վերաբերյալ: Հետագա տեղեկությունների համար տե՛ս

http://www.transparency.org/whatwedo/pub/transparency_in_corporate_reporting_assessing_the_worlds_largest_companies